

Utbildningsuppföljning av ämnet företagsekonomi, Handelshögskolan vid Örebro universitet

Bakgrund

Handelshögskolan vid Örebro universitet (HH) blev 2019 ackrediterade av Association to Advance Collegiate Schools of Business (AACSB), ett internationellt ackrediteringsorgan för utbildningar inom ekonomiämnen. Inom ramen för detta bedriver HH ett omfattande kvalitetsarbete som bygger på en självvärdering utifrån nio standarder (antalet standarder ändades i juli 2020 från 15 till 9).

Universitetskansliet har på uppdrag av fakultetsnämnden för ekonomi, natur- och teknikvetenskap jämfört Handelshögskolans kvalitetsarbete gentemot AACSB med Örebro universitets interna kvalitetssäkringssystem (Ramverk för intern utbildningsuppföljning). Den huvudsakliga bedömningen är att Handelshögskolans kvalitetsarbete redan täcker in stora delar av universitets egna system. Man gör dock bedömningen att systemen skiljer sig åt gällande nivå av analys och delar som inte avspeglas i AACSB:s standarder. Arbetet gentemot AACSB fokuserar på hela handelshögskolan och tar sin utgångspunkt i de olika programmen medan universitetets system i stället tar sin utgångspunkt i de olika ämnena.

Universitetskansliet bedömer även att det finns tre uppföljningsområden som helt eller delvis inte speglas av AACSB:s standarder: (a) forskningsanknytning på ämnesnivå, (b) söktryck och dimensionering, och (c) genomströmning och fortsatta studier. Fakultetsnämnden har därför beslutat att ge HH i uppdrag att genomföra en begränsad utbildningsuppföljning som inkluderar dessa tre områden.

Fakultetsnämnden har även beslutat att HH ska ta fram en kort skriftlig rapport för varje ämne för övriga fem områden: Utbildningsidé, Personalresurser, Förutsättningar för lärande, Kvalitetsarbetet och Profession och samhälle.

Ovan grundar sig på beslut 2020-12-08 i Fakultetsnämnden för ekonomi, natur- och teknikvetenskap.

Begränsad utbildningsuppföljning av tre områden

Forskningsanknytning

Under detta avsnitt visar vi på anknytningarna mellan forskningen som bedrivs inom ämnet och utbildningen som bedrivs på våra program och kurser.

Grundutbildningen bedrivs genom breda professionsprogram, där Civilekonom- och Ekonomiprogrammen utgör tyngdpunkten. Programmen är 4-årigt respektive 3-årigt och erbjuder studenterna en utbildning för den moderna arbetsmarknaden där bland annat förståelse för hållbarhet i en företagsekonomisk kontext är en viktig beståndsdel. På kurserna på såväl grundnivå som avancerad nivå är kursinnehållet tydligt kopplat till forskning:

- På grundnivå syns forskningsanknytningen genom introduktionen av centrala begrepp och teorier som används inom forskningen. Studenterna får en bred orientering i allmänna företagsekonomiska frågor och en djupare inblick i kunskapsläget inom olika ämnens specialområden. Metodkunskaperna ges i form av breda introducerande kurser i vetenskaplighet och metodlära. På kandidatnivå övas studenternas färdigheter i att bedöma och analysera forskning utifrån relevans och trovärdighet. Detta åstadkoms bland annat genom en obligatorisk kurs i teori och modellering, där konsten att kritiskt läsa en forskningsartikel ges stort utrymme jämte att förstå forskningsfrågor utifrån olika perspektiv och teorier. Just praktiken att förstå ett problem utifrån olika föreställningar skapar en förmåga att ompröva och kritisk granska tidigare kunskap. Ett exempel är hur miljökostnader konsekvent utelämnas från företagsekonomiska kalkyler. Utan ett brett kritiskt förhållningssätt med tillhörande förmågor kan denna gängse analysmodell tas för given och därmed minimera nytänkande analyser.
- På avancerad nivå sker en allt tydligare koppling till ämnets olika forskningsprofiler (Interorg, Ceroc, och Hållbart företagande). Här fördjupas också metodkunskaperna och blir alltmer specialiserade (Vetenskaplig analys) och spänner över mer komplexa frågeställningar (företagsekonomisk samhällsanalys). På avancerad nivå ökar samtidigt kravet på självständighet i skriftligt uttryck, muntlig presentation, och kritiskt tänkande i de uppgifter studenterna jobbar med. Kanske återfinns vårt tydligaste exempel på närhet mellan forskningsgruppernas arbete och integreringen i undervisningen i vårt tvååriga masterprogram i företagsekonomi. De tre olika profilerna följer nära våra forskningsgruppers huvudområden; *strategi och entreprenörskap*, *ledning & styrning*, och *hållbart företagande*. Kurserna inom dessa tre huvudområden är fyllda med forskning från gruppernas pågående forskningsarbete. Varje forskningsmiljö erbjuder en rad olika kurser som omsätter aktuell forskning till läromoment, inlämningsuppgifter och gruppövningar av olika slag.

Lärarnas aktiva forskningsarbete fyller generellt en viktig funktion för att skapa relevanta och aktuella frågeställningar i kurser och program på samtliga nivåer. Det faktum att de flesta av lärarna bedriver aktiv forskning gör att ämnet ständigt förnyas och aktualiseras – bland annat manifesteras detta i litteraturlistor som ofta lyfter fram helt ny forskning. Ett exempel på hur forskningen är nära anknuten till våra program är framväxten av en egen profil inom masterprogrammet som kom till stånd 2018 efter ett forskningsprojekt om hållbart företagande finansierat av KK-stiftelsen. Utöver det rena forskningsarbetet finns även en väl dokumenterad förmåga i kollegiet att söka och erhålla externa medel i konkurrens. De senaste åren har bland annat anslag från Formas, Vinnova, KK-stiftelsen, Vetenskapsrådet, Handelsbanken erhållits.

Ett annat sätt på vilket forskningsanknytningen manifesteras i ämnet är genom de systematiska och långsiktiga pedagogiska utvecklingsarbeten som genomförs i form av olika lärardrivna projekt, institutionsgemensamma projekt och pedagogisk seminarier. De lärardrivna projekten fångar upp

lärares olika initiativ ute i kollegiet och bidrar på ett viktigt sätt till utvecklingen av den löpande kursverksamheten, ofta med nya pedagogiska idéer med forskningsanknytning, användandet av digital teknik, och utveckling av pedagogiska case och praktikfall. Institutionsgemensamma projekt sätter fokus på strategiskt viktiga områden där forskning kan knytas närmare utbildningen; under de senaste åren kan nämnas projekt inom bildning, internationalisering och metodutveckling där stor möda har lagts på att kartlägga forskningsfronten inom dessa för utbildningen viktiga frågor. Det är områden där större satsningar har genomförts och där det finns intresse och engagemang hos samtliga fyra enheter vid institutionen. Typiskt för dessa institutionsgemensamma satsningar är att de sedan behandlas inom respektive enhet vid ämnesgemensamma möten eller vid terminsvisa temadagar med utbildningsfokus. På detta sätt säkerställs att pedagogiska erfarenheter tas om hand av hela kollegiet och inte enbart de som varit aktiva inom ett projekt. Ett exempel från senaste året är en grupp som arbetat med hur läromiljöer påverkar studentens lärande. Gruppen byggde upp en förståelse för den aktuella frågan och använde sedan kollegiet för att förmedla insikterna, men även lyfta den öppna frågan om hur vi använder dessa erfarenheter i vår gemensamma utbildningsmiljö.

Den pedagogiska seminarieriet, slutligen, lyfter ofta fram en specifik fråga i relation till en forskningsartikel med pedagogisk anknytning. Diskussionen tar avstamp i en gemensam läsning och hur detta kan bidra till vår egen enhet. Ett exempel på ämne som avhandlats under dessa seminarier är ämnet om studenters medverkan och engagemang i undervisning och examinationer. Ofta är seminarierna mellan 60–120 min och vanligtvis några gånger per termin. Ansvar för att välja ut relevanta artiklar fördelas ofta inom gruppen och det finns en hög grad av flexibilitet utifrån kollegiets intresseområden.

Forskningsanknytning: analys och bedömning

Vår samlade bedömning är att forskningsanknytningen är god. Det största hotet framledes är att se till att det finns forskningsutrymme för lektorerna i deras tjänster. Medel för forskning erhålles i stark konkurrens och det kräver ett systematiskt och långsiktigt arbete för att skapa stabila och trygga förutsättningar för lektorerna att kunna bedriva forskning. Det är inte enbart en fråga om den enskilda lektorns förmåga att skriva ansökningar utan även en fråga om organisationsstruktur och övergripande strategier. Men givet att finansieringen kan tryggas tror vi att en hel del förbättring kan göras med att öka innehållet från den egna forskningen i kurserna. Ett sätt att göra detta är att bygga förutsättningar för en pågående och kontinuerlig dialog i enhetens delämnen där kurslitteratur och kursstrukturer avhandlas. Ett annat arbete vi har framför oss gäller att ytterligare stärka den pedagogiska forskningsdimensionen, där vi framledes kommer fortsätta uppmuntra till egna forskningsinitiativ men även att bättre sprida forskning internt i enheten genom en stark och aktiv pedagogisk och metodologisk kultur.

Föreslagna åtgärder

- Arbeta för att ytterligare stärka kopplingen mellan ämnets forskargrupper och kursutveckling av ämnesinnehåll genom aktivt arbete i ämnes- och delämnegrupper.
- Öka inslagen av ämnesbaserad forskning på kursernas litteraturlistor genom kontinuerlig kollegial dialog i enhetens tre delämnen.
- Stärka den pedagogiska forskningsanknytningen inom våra program genom ett mer aktivt kollegialt pedagogiskt utbyte

Söktryck och dimensionering

Nästa avsnitt behandlar söktryck och dimensionering av våra program och kurser.

Söktryck till Ekonomi- och Civilekonomprogram

Söktrycket till Ekonomi- och Civilekonomprogram har varit stabilt över åren och vi ser en fortsatt stabil tillströmning av studenter. Båda programmen har antagning både höst och vår, något som Civilekonomprogrammet är ensamma om i Sverige. Jämfört med likande program nationellt ser vi att vi står oss väl i konkurrensen med andra lärosäten och söktrycket är högt, vilket framgår av tabell 1 nedan. Anledningen till att Ekonomiprogrammet har fler sökande per plats än Civilekonomprogrammet beror delvis på att det endast är 30 platser jämfört med Civilekonomprogrammets 80 platser. Många studenter söker Civilekonomprogrammet i första hand och Ekonomiprogrammet i andra hand.

Det goda söktrycket till programmen gör att framförallt grundkursen karakteriseras av stora studentgrupper (cirka 170 studenter). Det är stort söktryck även till kurser på kandidat- och avancerad nivå, vilket innebär att det är stort behov av uppsatshandledare inom olika delämnena.

Tabell 1: Förstahandssökande per plats. Grön = 2 eller fler sökande per plats.

Program									
Höstterminen	HP	Antal platser	HT15	HT16	HT17	HT18	HT19	HT20	HT21
Civilekonomprogrammet	240	80	4,1	4	4	3,9	4	4,3	4,7
Ekonomiprogrammet	180	30	7,6	7,1	6,2	7,1	6,5	8,5	6,1
Vårterminen	HP	Antal platser	VT15	VT16	VT17	VT18	VT19	VT20	VT21
Civilekonomprogrammet	240	80	-	5,4	4,8	4,4	4,5	4,4	5,1
Ekonomiprogrammet	180	30	-	8	6,9	7,1	6,3	6,5	7,3

Söktryck till Masterprogrammet i företagsekonomi

Masterprogrammet har antagning till höstterminerna och som framgår av tabell 2 har söktrycket legat stabilt över åren. Studenterna söker till programmet och väljer sedan någon av profilerna Hållbart företagande, Ledning och styrning eller Strategi och entreprenörskap under sin första termin. Profilerna är integrerade med hög grad av valfrihet och studenterna samläser med studenterna på Civilekonomprogrammets fjärde år, vilket ger ett bra studentunderlag på samtliga kurser på avancerad nivå. Profilen Hållbart företagande har flest antal studenter och är den inriktning som lockar flest studenter från andra universitet än ORU. I programmet finns en tydlig forskningsanknytning kopplat till respektive forskningsområde. Här pågår ett utvecklingsarbete av kurserna inom hållbarhet där tanken är att ge dessa på engelska och öppna upp dem för inresande utbytesstudenter från hösten -22 (se uppföljningsområde Utbildningsidé, internationalisering). Den eventuella ökning i antal studenter som detta kan tänkas innebära bedöms kunna hanteras av befintliga resurser.

Tabell 2: Förstahandssökande per plats. Grön= 2 eller fler sökande per plats.

Program	HP	Antal platser	HT15	HT16	HT17	HT18	HT19	HT20	HT21
Masterprogram i företagsekonomi	120	20	3,9	2,7	2,9	3,1	3,1	4,1	3,8

Företagsekonomiämnets strategi på lång sikt är att i första hand satsa på de längre professionsutbildningarna. Dimensioneringen av programmen i förhållande till både söktryck och efterfrågan på våra alumner på arbetsmarknaden, visar på en bra balans i antalet platser. Både HH:s egen alumnundersökning och den som görs av fackförbundet Civilekonomerna ("Tre år efter examen") visar att 89% får jobb inom sex månader efter att de avslutat utbildningen, vilket tyder på att samhällets behov av kvalificerade ekonomer är fortsatt stabilt. Ämnet har även en kontinuerlig avstämmning mot arbetsmarknadens behov framför allt via forskargruppernas kontaktnät och det så kallade Advisory Board på HH. I framtida alumnundersökningar är det viktigt att följa utvecklingen under och efter pandemin för att se hur detta påverkar arbetsmarknaden.

Söktryck och dimensionering: analys och bedömning

Söktrycket har varit stabilt under en längre tid och vår analys och bedömning är att det kommer att fortsätta. Pandemin har gjort att intresset för högre utbildning är stort, och tillsammans med att ekonomer får en ändrad yrkesroll (ett ökat ansvar för hållbarhetsfrågor i relation till hushållning av resurser) spår vi en fortsatt god utveckling av efterfrågan på våra kurser och program. Men det allra viktigaste medlet för att bibehålla söktrycket är att kunna leverera utbildning av god kvalitet – därför kommer det viktigaste utvecklingsarbetet för oss framöver vara att jobba med att säkerställa detta.

Det som avgör de yttre randvillkoren för hur stora vi kan dimensionera våra program är det takbelopp som anslås. Vi har under en längre tid haft fler studenter än vad som ryms inom det givna takbeloppet, vilket innebär att vi har ett arbete framöver att harmonisera studentgruppernas storlek till takbeloppets nivå. På sikt ser vi att det viktigaste styrmedlet för att reglera den totala studentvolymen är justering av intaget på programmen.

Föreslagna åtgärder

- Fortsätta jobba med vårt kvalitetssystem för att bibehålla programmets attraktivitet och därmed söktryck
- Anpassa dimensionerna av studenter i linje med budget och takbelopp

Genomströmning och fortsatta studier på högre nivå

Genomströmningen behandlar hur många av de studenter som påbörjar kurser och program, som också klarar av att slutföra dem. Nedan följer en redogörelse för genomströmningen på de tre programmen (Civilekonom-, Ekonomi och Masterprogrammet i företagsekonomi) samt forskarutbildningen.

Genomströmning på Civilekonomprogrammet

Tittar man på Civilekonomprogrammets studenter som är antagna till höst- eller vårtermin syns ingen större skillnad i genomströmning. Som för flera av våra program sker det största tappet av studenter mellan termin 1 och 2, i snitt 12%. Vid tredje terminen är i snitt 86% av studenterna antagna till en hösttermin kvar på programmet och motsvarande siffra för studenter antagna till en vårtermin är i snitt 81%. Det största bortfallet av studenter syns mellan termin 6 och 7 där i snitt 28% försvinner. En orsak

till detta är att studenterna har möjlighet att ta ut en ekonomie kandidatexamen efter tre år och söka till ett masterprogram eller söka jobb. Genomströmningen de senaste fem åren framgår av tabell 3.

Tabell 3: Genomströmning på Civilekonomprogrammet.

Civilekonomprogrammet									
Årskull									
Höstantagning	Platser	Reg T1	Reg T2	Reg T3	Reg T4	Reg T5	Reg T6	Reg T7	Reg T8
2020	80	93	83	-	-	-	-	-	-
2019	80	96	93	84	83	-	-	-	-
2018	80	84	82	78	77	77	77	-	-
2017	80	92	80	81	76	72	64	48	40
2016	80	121	103	95	91	94	95	59	54
Kvar i genomsnitt		100%	91%	86%	83%	82%	79%	50%	44%
Vårantagning	Platser	Reg T1	Reg T2	Reg T3	Reg T4	Reg T5	Reg T6	Reg T7	Reg T8
2020	80	87	73	74	-	-	-	-	-
2019	80	76	71	65	66	63	-	-	-
2018	80	94	79	78	74	70	68	59	-
2017	80	112	93	90	85	86	77	52	38
2016	80	91	74	66	65	64	51	49	36
Kvar i genomsnitt		100%	85%	81%	78%	76%	66%	54%	36%

Genomströmning på Ekonomiprogrammet

För Ekonomiprogrammet ser genomströmningssiffrorna för studenter antagna på höstterminen lite annorlunda ut jämfört med andra program. I stället för en minskning av studenter mellan termin 1 och 2 ser vi här en ökning med i snitt 4% av antalet studenter (tabell 4). Detta beror på att många studenter läser fristående kurser innan de blir antagna på programmet. Detta ger även en relativt hög andel studenter som är kvar på programmet under den tredje terminen, 95%. Ekonomiprogramstudenterna som är antagna en vårtermin har även de läst fristående kurser i hög utsträckning, men detta syns inte på samma sätt som för de som är antagna i höstantagningen. Här är det i stället ett stort bortfall av studenter i slutet av utbildningen där endast i snitt 55% är kvar på programmet den sista terminen. Att titta på andel som slutför programmet är därför inte ett tillförlitligt mått på hur bra studenterna klarar programmet och andelen som tar ut examen i tid blir därmed också missvisande. Examen på Ekonomiprogrammet ger behörighet till många masterprogram i företags- eller nationalekonomi både nationellt och internationellt beroende på vilken av inriktningarna studenten valt.

Tabell 4: Genomströmning på Ekonomiprogrammet.

Ekonomiprogrammet							
Årskull							
Höstantagning	Platser	Reg T1	Reg T2	Reg T3	Reg T4	Reg T5	Reg T6
2020	30	33	36	-	-	-	-
2019	30	35	37	36	34	-	-
2018	30	30	36	34	34	33	28
2017	30	36	43	41	34	31	25
2016	30	61	51	43	46	42	38
Kvar i genomsnitt		100%	104%	95%	91%	83%	72%
Vårantagning	Platser	Reg T1	Reg T2	Reg T3	Reg T4	Reg T5	Reg T6
2020	30	32	24	25	-	-	-
2019	30	34	27	33	33	31	-
2018	30	28	26	27	25	23	22
2017	30	49	39	41	37	33	25
2016	30	34	23	19	18	16	14
Kvar i genomsnitt		100%	79%	82%	78%	71%	55%

Genomströmning på Masterprogram företagsekonomi

Mellan den tredje och fjärde terminen sker det största bortfallet på programmet (tabell 5). Detta beror på att många av de studenter som börjat på programmet har läst kurser som kan räknas in i examen redan innan de började på programmet (t.ex. civilekonomprogrammet). Dessa studenter har redan läst 30–60 hp på avancerad nivå som de kan tillgodoräkna sig inom programmet. Det kan exempelvis vara studenter som slutar sitt program i januari och ska söka masterprogrammet till höstterminen. För dessa studenter blir det naturligt att läsa en fristående kurs under vårterminen för att få en kontinuitet i studierna och då välja en kurs som kan räknas in i den kommande masterexamen. Programmet ger behörighet till forskarnivån i företagsekonomi.

Tabell 5: Genomströmning på Masterprogram i företagsekonomi.

Masterprogram i företagsekonomi					
Endast höstantagning					
Årskull	Platser	Reg T1	Reg T2	Reg T3	Reg T4
2020	20	23	21	-	-
2019	20	25	25	23	12
2018	20	22	17	21	15
2017	20	17	14	14	6
2016	20	16	17	5	3
Kvar i genomsnitt		100%	91%	79%	45%

Examensbevis

Generell information om examina på HH:s program

Generellt på HH är det inte så enkelt att följa studenter hur de tar ut examen inom ett program av flera anledningar.

- En del studenter tar ut en annan examen än den som är tänkt att de ska ta ut från programmet, detta eftersom programmen är fria i sin karaktär och kombinationen av ämnen kan variera och därmed även examen.
- Några tar ut flera examina men med ett och samma program i grunden. Detta kan exemplifieras med en civilekonomstudent som tar ut en ekonomie kandidat efter tre år, en civilekonomexamen (yrkesexamen) och /alternativt en magisterexamen (Generell examen) efter fyra år och sedan lägger till ett års studier för att ta ut en masterexamen, detta utan att ha bytt program. Studenten i exemplet kan alltså ha fyra olika examina från samma program.
- En del studenter tar inte ut någon examen alls fast de klarat samtliga kurser som kan ingå i en examen. Detta kan bero på att de fått jobb innan utbildningen är slut och examensbeviset spelar inte så stor roll. Här är det även vanligt att studenter återkommer med en ansökan om examen flera år senare när de redan jobbat några år.
- Det är vanligt att studenter läst någon eller några kurser innan de börjar ett program. Om dessa kurser kan ingå i en examen från programmet kommer dessa studenter att vara klara innan beräknat slut på programmet.

När vi tittar på examensbevis per kull nedan är det därför viktigt att inte dra alltför långtgående slutsatser med tanke på faktorerna ovan.

Civilekonomprogrammet

Om man t.ex. tittar på kullen som började hösten 2013 kan man i tabell 6 se att det fram till idag är 88% av kullen, 70 av 80 studenter, som tagit ut en examen.

I Ladok framgår också att:

- 48 st har tagit ut examen inom den tid programmet omfattar.
- 22 st tog ut examen efter programtidens slut.
- 10 st tog aldrig ut examen.

Tabell 6: Uttagna examina på Civilekonomprogrammet per antagningstermin.

Civilekonomprogrammet			
Årskull			
Höstantagning	Registrerade	Antal examen	Andel som tagit ut examen fram till 2021
2016	121	61	50%
2015	94	55	59%
2014	84	62	74%
2013	80	70	88%
Vårantagning	Registrerade	Antal examen	Andel som tagit ut examen fram till 2021
2016	91	24	26%
2015	83	37	45%
2014	82	46	56%
2013	76	65	86%

Ekonomiprogrammet

Om man t.ex. tittar på kullen som började hösten 2013 kan man i tabell 7 se att det fram till idag är 16 av 29 studenter, 55%, av årskullen som tagit ut en examen.

I Ladok framgår också att:

- 7 st har tagit ut examen inom den tid programmet omfattar.
- 9 st tog ut examen efter programtidens slut.
- 13 st tog aldrig ut examen.

Tabell 7: Uttagna examina på Ekonomiprogrammet per antagningstermin.

Ekonomiprogrammet			
Årskull			
Höstantagning	Registrerade	Antal examen	Andel som tagit ut examen fram till 2021
2017	36	24	67%
2016	61	17	28%
2015	39	17	44%
2014	35	19	54%
2013	29	16	55%
Vårantagning	Registrerade	Antal examen	Andel som tagit ut examen fram till 2021
2017	49	24	49%
2016	34	7	21%
2015	30	12	40%
2014	30	19	63%
2013	30	18	60%

Masterprogram i företagsekonomi

Om man t.ex. tittar på kullen som började hösten 2013 kan man i tabell 8 se att det fram till idag är 6 av 15 studenter, 40%, av årskullen som tagit ut en examen.

I Ladok framgår också att:

- 5 st har tagit ut examen inom den tid programmet omfattar, varav 1 st tog examen redan andra terminen på programmet och 2 st den tredje terminen
- 1 st tog ut examen efter programtidens slut.
- 9 st tog aldrig ut examen.

Tabell 8: Uttagna examina på Masterprogram i företagsekonomi.

Masterprogram i företagsekonomi			
Endast höstantagning			
Årskull	Registrerade	Antal examen	Andel som tagit ut examen fram till 2021
2018	22	15	68%
2017	17	8	47%
2016	16	10	63%
2015	19	12	63%
2014	14	10	71%
2013	15	6	40%

Genomströmning på kursnivå

Vi har valt att belysa genomströmningen på fortsättningskursen i företagsekonomi. Den är en av våra största kurser och har haft en ganska stabil utformning de senaste åren utifrån kursinnehåll och struktur. I medeltal de senaste fem åren är genomströmningen av studenter 86%. Genomströmningen har varierat mellan 72% och 94% (tabell 9). Den lägsta noteringen sammanfaller med pandemin som härjade mellan våren 2020 och hösten 2021. Eventuellt kan detta påverkat jämförbarheten på grund av avvikande examinationsformer.

Tabell 9: Genomströmning på kursen Företagsekonomi, fortsättningskurs.

Företagsekonomi, fortsättningskurs			
Termin	Registrerade	Avklarade	Genomströmning
VT21	129	93	72%
HT20	136	118	87%
VT20	130	122	94%
HT19	126	116	92%
VT19	118	99	84%
HT18	116	102	88%
VT18	139	124	89%
HT17	151	136	90%
VT17	131	106	81%
HT16	133	116	87%
VT16	94	78	83%

Genomströmning på forskarnivå

Forskarutbildningen präglas av ett litet antal forskarstudenter och antalet studenter varierar en hel del över åren. Från ämnet har enbart en student rapporterats den senaste femårsperioden som ej avklarad och med låga utsikter att alls ta sig igenom utbildningen.

Alumner inom ämnet

En alumnundersökning för examinerade 2013–2018 gjordes vid HH under 2019. Enkäten skickades till 1153 alumner, varav 712 har examen inom företagsekonomi, 277 har examen i informatik, 111 i nationalekonomi samt 82 har examen i statistik. Av dessa har 27 dubbelexamen där kombination av nationalekonomi och statistik är oftast förekommande. Undersökningen genomfördes av totalt 112 respondenter varav 34 % är kvinnor och 66 % är män. 66 % av respondenterna är under 30 år och majoriteten av resterande är mellan 30 – 40 år gamla.

Generellt för HH visar undersökningen att 72% av respondenterna hade valt att påbörja samma utbildning vid HH idag och de är antingen nöjda eller mycket nöjda med sin utbildning. Åtta av tio respondenter är tillsvidareanställda och 43% fick sitt första jobb redan innan avslutad utbildning, 90% inom sex månader. Fackförbundet Civilekonomernas undersökning ”Tre år efter examen” som genomförs vartannat år visar på liknande siffror som HH:s enkät. Här är majoriteten alumner med företagsekonomi som huvudämne och där svarar 49% att de fick jobb innan de avslutat utbildningen och 89% inom sex månader.

Enkätsvaren i HH:s enkät visar att en majoritet av alumnerna med företagsekonomi som huvudämne får jobb i Stockholmsregionen efter avslutad utbildning. De vanligaste yrkestitlarna är CEO, finansanalytiker, skattehandläggare, affärsrådgivare, controller, revisor och redovisningsekonom. Alumnerna fick även besvara frågan om deras arbetsuppgifter ligger inom samma område som den specialkompetens de har fått genom att ha läst sitt huvudämne och här har en majoritet svarat ”helt och hållet” eller ”i stort sett”. Vidare uppgav respondenterna att utbildningen till mycket stor del inte bara utgör en bra grund för att börja arbeta och fortsätta sin yrkeskarriär utan även för den egna personliga utvecklingen.

Bland de som disputerat inom företagsekonomi vid HH sedan 2006 och framåt ser vi att majoriteten är kvar inom akademien, endast någon enstaka alumna från forskarutbildningen har gått vidare till jobb som analytiker eller utredare.

Genomströmning och fortsatta studier på högre nivå: analys och bedömning

Det finns flera utmaningar med att titta på genomströmning och examen kopplat till fria program. Det är inte lika lätt att ta fram underlag för uppföljning som det är på ett program med fast studiegång, vilket gör att metoderna för att följa studenterna behöver analyseras och förfinas.

Alumnundersökningar och kontakter med arbetsgivare har visat att alumnerna är attraktiva på arbetsmarknaden och en majoritet får jobb inom kort tid efter studierna, vilket visar på en god genomströmning trots att de faktiska siffrorna inte pekar på att genomströmningen är så god som vi tycker oss se. För att kunna göra korrekta analyser behöver vi korrekta mått och siffror på genomströmning, något som vi saknar idag.

Föreslagna åtgärder

- Tillsammans med studievägledning och den centrala ORU-administrationen hitta metoder för att på ett hållbart och korrekt sätt kunna följa upp genomströmning och examen kopplat till våra program.

Rapport för övriga uppföljningsområden

Utbildningsidé

Företagsekonomiämnet omfattar undervisning på grundläggande nivå, avancerad nivå och på forskarutbildningsnivå. Undervisningen bedrivs idag i huvudsak inom det fyraåriga Civilekonomprogrammet, det treåriga Ekonomiprogrammet och det tvååriga Masterprogrammet i företagsekonomi. På grund- och fortsättningsnivån finns även studenter som läser företagsekonomi som en del i andra program på universitetet. Ämnet tar även in ett fåtal studenter som läser fristående kurser.

Programmen är relativt fria i sin utformning och de kurser som ingår ges även som fristående kurser. Utbildningen ska möjliggöra lärande utifrån de tre kunskapsområden som uttrycks i högskolelagen, *kunskap inom ämnet, förmåga att tillämpa och värdera*. Utbildningarna utformas och värderas löpande utifrån dessa övergripande mål. Civilekonom- och Ekonomiprogrammen har en rekommenderad studiegång där studenterna läser företagsekonomi grundkurs första terminen och nationalekonomi grundkurs sin andra termin. Inom Masterprogrammet i företagsekonomi finns tre profiler som har sin grund i traditionell indelning i företagsekonomi och som också grundar sig på ämnets forskningsinriktningar; Hållbart företagande, Ledning och styrning samt Strategi och entreprenörskap. Även inom masterprogrammet finns det hög flexibilitet när det gäller kursupplägg för studenterna. Jämför man med andra universitet är valfriheten och flexibiliteten stor och det ser ämnet som en bidragande orsak till det starka söktryck som finns över tid.

Företagsekonomi som akademiskt ämne är tvärvetenskapligt då olika delar av ämnet har sina rötter i olika samhällsvetenskapliga teoribildningar (exempelvis ekonomisk teori, organisationsteori, ekonomisk historia, sociologi och psykologi). Egentligen är det bara i Skandinavien och i de tysktalande länderna som företagsekonomi definieras som ett ämne. Medan det på anglosaxiska handelshögskolor undervisas i ämnen såsom Strategy, Marketing, International Business, Entrepreneurship, Organisation Studies, Management Accounting, Financial Accounting, Operation Management, Innovation Studies eller Finance så innefattas i Sverige alla dessa områden i det enda ämnet företagsekonomi. Detta betyder emellertid inte att där finns en ämnesmässig integrering under ämnet företagskeonomi. Under intryck av alltmer internationellt samarbete, internationell publicering och internationella normer har det snarare gått i motsatt riktning med en tydligare specialisering inom delämnena.

I Sverige är det vanligt att undervisning och forskning till viss del skiljer sig mellan ämnesområden såsom entreprenörskap, marknadsföring, organisation, ekonomistyrning, redovisning och finansiering. Ämneskompetens i företagsekonomi tolkas normalt som att en person är kompetent inom något eller några av de discipliner som ingår i företagsekonomi. Ofta finns det överlappande kompetens mellan extern redovisning (Financial Accounting) och ekonomistyrning (Management Accounting) varför dessa båda ämnen ibland sammanförs, och på samma sätt finns det ofta överlappningar mellan t.ex. innovationsforskning och entreprenörskap, liksom mellan delar av strategidisciplinen och marknadsföring. Så har till exempel skett vid HH där företagsekonomiämnet historiskt organiserats kring tre s.k. ”delämnena”, benämnda *marknadsföring* (inkl. disciplinerna strategi, entreprenörskap, innovationsstudier, internationalisering, logistik och delar av management), *organisation* (inkl. ledarskap och delar av management) och *redovisning* (inkl. ekonomistyrning). Ämnet finansiering brukar också räknas till företagsekonomi men på HH har företagsekonomin lånat in erforderlig undervisningskapacitet från nationalekonomiämnet.

På grund- och fortsättningsnivå vid ORU finns det 30-poängskurser i företagsekonomi där delarna dels

omfattar generella kurser såsom introduktion och metod, och dels är strukturerade efter delämneshindelningen. Specialiseringen har idag drivits tämligen långt även på dessa kurser. På högre nivå (kandidat och avancerad nivå) följer kursindelningen nästan genomgående delämneshinderna eller har en än mer renodlad inriktning (t.ex. kurser i strategi, entreprenörskap, ekonomistyrning, internationell logistik, etc.).

Företagsekonomiämnetns strategi är att i första hand satsa på de långa professionsutbildningarna. Här vill ämnet behålla den valfrihet att kombinera kurser som karaktäriserar HH:s program och som profilerar utbildningen gentemot liknande program vid andra lärosäten. Vi ser att arbetsmarknaden är bred och det är därför viktigt att ha en bredare mer generell utbildning snarare än en strikt specialiserad.

Internationalisering

Inom Civilekonom- och Ekonomiprogrammen finns flera mobilitetsfönster som ger studenterna möjlighet att åka på utbytesstudier. Programmen är flexibla i sin struktur och detta ger studenterna möjlighet att läsa s.k. fria poäng, kurser som kan kombineras utifrån studentens intressen och ämneskunskaper och ändå tillgodoräknas i studentens examen. Kurserna motsvarar inte en befintlig kurs, exempelvis företagsekonomi på avancerad nivå, men kan ändå tillgodoräknas i examen efter en prövning om överlappning. Beroende på hur flexibelt det mottagande universitet är gällande kursval och studentens utbildningsbakgrund kan en student studera på olika nivåer och inom olika ämnen under en och samma utbytestermi. Detta är det vanligaste sättet att tillgodoräkna utbytesstudier på vid HH. Även på Masterprogrammet i företagsekonomi finns möjlighet till utbytesstudier då många av utbytesavtalen omfattar även den nivån.

En majoritet av de utbytesavtal som finns på HH omfattar företagsekonomiämnet och i olika grad finns då möjlighet för utresande studenter att läsa inom något eller några delämneshinderna. För inresande studenter ges kurser på engelska på grundnivå där det i huvudsak är 7,5 hp-kurser riktade till utbytesstudenter och som inte ingår i en större 30-poängskurs. Detta innebär att få av de svenska studenterna läser kurserna inom ämnet på engelska. För att uppmuntra en bättre interaktion mellan svenska studenter och utbytesstudenter finns sedan en tid en samläsningsvecka där en av kurserna för utbytesstudenter samläses med fortsättningsnivån i företagsekonomi.

Som ett led i att utveckla internationaliseringsarbetet inom ämnet söktes strategiska utvecklingsmedel från ENT-nämnden för att utveckla kurser på engelska inom hållbarhetsprofilen inom masterprogrammet. Då detta är kurser som är obligatoriska för de svenska studenterna på profilen kommer integrationen av inresande utbytesstudenter som en naturlig del när de deltar på kurserna. Arbetet pågick under VT21/HT21 och planen är att ge kurserna på engelska från och med hösten-22. Detta kommer även att kunna stärka hela HH:s möjligheter att hitta nya attraktiva utbytespartners eftersom efterfrågan på kurser på engelska inom hållbarhet på just masterprogrammet har varit stor, något som framkommit vid diskussioner om nya avtal med potentiella partners. På HH pågår just nu en omfattande kartläggning av potentiella partneruniversitet och med fler kurser på engelska hoppas ämnet kunna knyta attraktiva avtal som kan öka antalet in- och utresande utbytesstudenter.

Sedan 2014 har fem studenter och två lärare årligen deltagit i "International Marketing Week" en internationell casetävling som hålls i Tyskland vid ett av HH:s partneruniversitet. Studenterna på kandidatnivå får ansöka om deltagande via internationaliseringsansvarig på institutionen och HH betalar resa, kost och logi. Lärarna deltar som undervisande personal under casetävlingen och får Erasmus lärarstipendium.

Under senare år har ämnet rekryterat flera medarbetare internationellt, vilket har bidragit till en ökad mångfald både i forskning och undervisning. Vi har sett ett ökat behov av kurser i svenska språket för

att medarbetarna ska kunna integreras bättre både i samhället och på lärosätet. Ambitionen är att samtliga medarbetare ska behärska svenska och engelska i såväl undervisningssammanhang som i det kollegiala samtalet. De som inte har svenska som modersmål uppmuntras att delta i svenska för nybörjarkurser som arrangeras i universitetets regi och på andra ställen.

Hållbar utveckling

Center for Sustainable Business (CSB) är Örebro universitets center för forskning inom hållbart företagande och leds av Frans Prenkert, professor i företagsekonomi. CSB:s syfte är att bedriva forskning och utveckling inom områdena cirkulär ekonomi, företagsetik, hållbarhetsredovisning och -kommunikation, samt inom hållbara värdekedjor. I CSB samarbetar tvärvetenskapliga team av forskare med ledare från näringslivet för att öka kunskapen om hållbara lösningar för företag, affärsliv och ekonomi för att uppnå minskad miljöpåverkan, förbättrade arbetsförhållanden och livskvalitet. Några av de forskare på HH som grundade CSB är även de som arbetat fram och ansvarar för hållbarhetsprofilen på masterprogrammet i företagsekonomi, ett exempel på tydlig koppling mellan forskning och utbildning.

Forskare inom CSB är även aktiva inom ”The Principles for Responsible Management Education” (PRME) som är FN:s initiativ för att realisera de globala målen genom att öka medvetenheten om dessa och stötta främst handelshögskolor världen över att utbilda ekonomistuderanter inom området genom sex s.k. ”PRME principles”. Arbetet inom PRME redovisas vid HH i en rapport till PRME vartannat år.

Hösten 2020 stod ämnet värd för konferensen ”Sustaining and Energising in the IMP Spirit”. Här fanns ett brett urval av presentationer relaterade till hållbar ekonomi.

Bildning

En viktig del i universitetets pedagogiska grundsyn för att skapa förutsättningar för lärande är att ”främja öppenhet och dialog mellan olika perspektiv och stimulera till kreativitet, kritisk reflektion och bildning” (ORU Pedagogisk grundsyn). Vi har tidigare berört kreativitet och kritisk reflektion, men även bildning förtjänar en kortare beskrivning i relation till utbildningsidén.

Eftersom vi påpekar det viktiga i att ha ett programtänk i våra utbildningar så kan bildningsidén verka en smula apart. Om man med bildning tänker på fristående individer som fattar självständiga beslut som berör studiegång och studieval, kan det ibland gå stick i stäv med genomtänkta program och en på förhand definierad progression. Men trots detta har bildning en viktig funktion i vår utbildningsidé som ett stöd för det kritiska tänkandet och inte minst öppenheten för olika perspektiv.

Personalresurser

Inom ramen för AACSB-ackrediteringen ställs höga krav på lärarnas kompetens. Förutom AACSB:s kriterier ligger även HH:s mission och vision till grund för vilka kompetenser personalen behöver ha för att säkerställa god kvalitet i verksamheten.

Utifrån mission och vision och AACSB:s riktlinjer har kriterier tagits fram i det s.k. ”Faculty Qualification Framework” (FQF). Personalen klassificeras i fyra olika grupper beroende på om personerna är disputerade eller inte samt hur forskning, undervisning och samverkan bedrivs, se nedanstående matris (tabell 10). För HH, som vill vara en forskningsbaserad handelshögskola, är det önskvärt med en hög andel ”Scholarly Academics” (SA), men även ”Practice Academics” (PA) som indikerar ett samverkansfokus är viktiga för verksamheten. På HH återfinns adjunkterna inom ”Instructional Practitioners” (IP) -kategorin, men det finns ingen personal i ”Scholarly Practitioners” (SP)-kategorin, vilket i sig inte är något problem eftersom den typen av anställda inte är så vanlig i en

svensk kontext. De som inte kan klassificeras inom fyrfältaren räknas som Additional (A) och andelen får här inte överstiga 10% för ackrediterade handelshögskolor.

På HH samlas årligen information om all personal inom lärarkategorin och de aktiviteter de gjort under året in. Informationen sammanställs i systemstödet "Academ" som även hämtar publikationer för respektive person direkt från DiVA. Informationen kan sedan hämtas ut i form av CV:n för respektive person, strukturerade enligt HH:s FQF. Vi tittar hela tiden på de fem senaste årens aktiviteter och det görs även prognoser för varje person för fem år framåt. Informationen används sedan bl.a. som underlag för PU-samtal och kompetensförsörjningsplaner.

Tabell 10: Ramverk för lärarkompetensindelning.

		Sustained engagement activities	
		Academic (Research/Scholarly)	Applied/Practice
Initial academic preparation and professional experience	Professional experience, substantial in duration and level of responsibility	Scholarly Practitioners (SP)	Instructional Practitioners (IP)
	Doctoral degree	Scholarly Academics (SA)	Practice Academics (PA)

I företagsekonomi ser sammansättningen ut enligt följande beräknat på aktiviteter enligt FQF 2016–2020:

- 68,3% SA
- 17,1%PA
- 14,6% IP

Detta avspeglar den starka vetenskapliga profil som personalen inom ämnet har men även att dessa har anknytning till samverkan och profession på olika sätt. För närvarande består den undervisande och forskande personalen i företagsekonomi av:

- 4 professorer
- 20 lektorer (varav 5 med docentkompetens)
- 8 adjunkter
- 6 undervisande doktorander (förutom industridoktorander och doktorander knutna till högskolor som inte undervisar på ORU)

De flesta undervisande anställda inom företagsekonomi vid HH är relativt specialiserade och undervisar i huvudsak inom sin delämnegruppering och i en eller flera av respektive grupperings underdiscipliner. Men vi ser också en växande grupp inom kollegiet med ett mer tvärorienterat forskningsintresse som sträcker sig över och mellan tidigare delämnegrupperingar. Inte minst gäller detta flera av de forskare som är aktiv inom hållbar utveckling där frågeställningarna i regel inte är bundna inom en specifik gren av företagsekonomiämnet. Här ser vi områden som innovation &

entreprenörskap, cirkulär ekonomi, tjänsteekonomi osv, växa fram. Även om dessa områden tangerar marknadsföring, ekonomistyrning, och organisation är de inte begränsade till dessa.

Inom de närmaste åren, fram till 2023 kommer tre personer som har hög andel undervisning i grundutbildningen preliminärt att gå i pension. För att ersätta var och en av dessa tre i undervisning behövs i regel minst två nya lektorer då de nyanställda i stor utsträckning även förväntas fylla sin tjänst med forskning. Över de senaste åren har vi räknat med att en genomsnittlig lektor kan lägga kring 50% av sin tjänst på undervisning, resten är forskningstid som framför allt är externt finansierad. Huruvida vi kommer fortsätta upprätthålla denna relativt sett höga andel externfinansierade forskning återstår att se, men än så länge tyder inget på att vi kommer se en betydande nergång de närmaste åren.

Många av doktoranderna som undervisar är på väg att bli klara, vilket också bidrar till ett rekryteringsbehov. Under våren 2021 disputerade två doktorander och lämnade sedan institutionen för andra sysslor. Under hösten 2021 är ytterligare två disputationer inplanerade vilket innebär att doktoranderna på avdelningen börjar bli ganska fåtaliga då nyrekryteringarna inte svarar mot de som blir klara.

Redan idag ser vi alltså att samtliga delämningsgrupper har en underkapacitet gällande undervisning och det behöver lösas på både kort och lång sikt och utifrån nuvarande underskott på personal behövs motsvarande drygt åtta lektorstjänster. På kort sikt löses detta med hjälp av tillfälliga anställningar och timkontrakt, men på lång sikt är de enda hållbara att ha ett närvarande och långsiktigt orienterat kollegium med forskningsaktiva lärare. För att uppnå detta arbetar vi kontinuerligt med rekrytering på olika plan. Att skapa en attraktiv arbetsplats är en mycket viktig förutsättning för att lyckas med detta arbete.

En viktig fråga är hur vi arbetar med kollegiets möjlighet till karriär/befordran. Möjligheten till befordrad professor är begränsad varför vi har sett ett visst utflöde av docenter. I vissa fall med kvardröjande tjänstledigheter.

Jämställdhet och jämlikhet

Totala fördelningen av män och kvinnor är välbalanserad, men fördelningen av tjänster är obalanserad, särskilt i de högre tjänstekategorierna (docent/professor) där männen är i stort flertal, respektive bland undervisande doktorander där kvinnorna är i stort flertal (se tabell 11). Att det nationellt i ett antal år varit fler kvinnor på forskarutbildningarna i företagsekonomi har börjat få genomslag i att vi på senare år rekryterat fler kvinnliga än manliga lektorer och att dessa nu är i färd med att meritera sig mot docent och professor.

Tabell 11: Fördelning mellan könen bland undervisande personal.

	Totalt	Adjunkt	Lektor (ej docent)	Docent	Professor	Doktorand
Antal	43	8	20	5	4	6
Andel kvinnor	49%	50%	55%	0%	0%	100%
Andel män	51%	50%	45%	100%	100%	0%

För att hantera obalansen bör en översyn av mäns respektive kvinnors meriteringsprocess genomföras och åtgärder vidtas för att undanröja eventuella strukturella hinder för meritering. Sådant utredningsarbete pågår vid ORU och detta arbete följs kontinuerligt för att hitta fungerande stödåtgärder. Den absoluta majoriteten av kurserna inom företagsekonomi genomförs på svenska och majoriteten av de anställda är svensktalande. På senare tid har dock personer med annan bakgrund anställts varvid vi nu övergår mot att undervisa fler kurser på engelska, vilket innebär arbetet med att ändra kurs- och utbildningsplaner. Bland de undervisande doktoranderna i företagsekonomi vid HH är

idag en majoritet internationellt rekryterade, kvinnor och med andra modersmål än svenska. Det är en utveckling som skett snabbt. För mindre än tio år sedan var andelen män högre och samtliga doktorander hade då svenska som modersmål.

Kvalitetsarbete och förutsättningar för lärande

En stor del av kvalitetsutvecklingen inom utbildningen drivs via ”Assurance of Learning” (AoL) som är benämningen på AACSB:s kvalitetssäkring för utbildning. AoL-processen är en kontinuerlig mättingsprocess vars syfte är att förbättra studenternas lärande och är inriktad på vad studenterna lär sig snarare än på vad som lärs ut; vad förväntar vi oss att studenterna ska lära sig, hur och när i utbildningen lär de sig det och vad gör vi om de inte lär sig det vi förväntat oss?

AoL är en fortlöpande process där vi arbetar i loopar med mätningar, analys och åtgärder. Innehållet i processen utgår från HH:s mission och baserat på denna och lärandemålen i högskoleförordningen har Handelshögskolan på programnivå definierat lärandemål, ”competency goals”, och mätbara förväntade studieresultat, ”learning objectives”, för att vi ska se hur studenterna uppnår målen. På HH är de övergripande ”competency goals” samma för alla program (inkl. forskarutbildningen); ”knowledge in subject”, ”problem solving”, ”communication skills” och ”assessment abilities” för att sedan brytas ner med en progression för varje utbildningsnivå.

För att bestämma var någonstans i programmet mätningar ska ske görs en s.k. ”curricula mapping” där kurserna mappas mot varje ”competency goal” och en bedömning görs av var studenterna introduceras, övar och anses ska kunna det som varje ”competency goal” säger. Utifrån detta bestämmer man sedan lämpliga mätpunkter. Varje program har formulerat bedömningsmallar, ”rubrics” för att utföra mätningarna. Resultaten analyseras för att sedan användas som ett stöd för att utveckla utbildningen och därmed också studenternas lärande.

I AoL-processen ingår även s.k. indirekta mätningar som en del av analys och utvecklingsarbete. Indirekta mätningar kan vara alumnundersökningar, kursutvärderingar, programutvärderingar, diskussioner i interna och externa programråd, kontakter med företag etc.

AoL har inneburit att vi på HH gått från ett kurs- till ett programperspektiv i mycket högre utsträckning än tidigare. Genom olika pedagogiska projekt har ämnet bl.a. påbörjat ett progressionsarbete och studerat studenternas upplevda lärmiljö.

Vid ämnesmöten och vid de årliga planeringsdagarna för hela Handelshögskolan diskuteras och analyseras det arbete som gjorts i AoL-processen och förslag till förändringar tas upp. Vid dessa möten deltar även studentrepresentanter som valts via studentsektionen Sesam.

Inom företagsekonomi sker även en viktig del av kvalitets- och utbildningsutvecklingen genom engagemang och benchmarking i Föreningen Företagsekonomi i Sverige (FEKIS). Föreningens syfte är att främja utvecklingen av akademisk utbildning och forskning i ämnet företagsekonomi i Sverige. En annan viktig partner för benchmarking och samarbete är fackförbundet Akavia (f.d. fackförbundet Civilekonomerna). Samarbetet med Högskolepedagogiskt Centrum vid ORU är en viktig samarbetspartner för att vidareutveckla pedagogiska metoder och färdigheter.

Kvalitetsarbetet vid företagsekonomi tar form både med hjälp av systematiska uppföljningar (AoL) enligt AACSBs standarder, och genom en mer informell men kontinuerlig kollegial dialog mellan lärarlag, i delämnena och i hela ämnesgruppen. Det är genom att arbeta med båda dessa metoder som vi ämnar att främja individuell kompetensutveckling hos lärarna i form av både pedagogiska färdigheter och genom aktiv forskning, och genom detta även kvaliteten på våra utbildningar. Utöver detta är ämnet aktivt i ansökningar om fakultetsmedel för pedagogiska utvecklingsprojekt i linje med ett fokus på förbättring och kvalitet med hänsyn till specifika teman.

Det kollegiala arbetet i aktiva lärarlag samt dialog med studenter är av central vikt vid utformning och uppföljning av våra kursplaner och vårt kursutbud. Vi arbetar tillsammans och diskuterar frågor av pedagogisk vikt vid våra månatliga ämnesgrupper. Lärarens och kollegiets roll i att utforma och leda kurser av god kvalitet utgör byggstenarna i vårt kvalitetstänk. Sedan byggs dessa stenar samman i program som ses över av programansvariga.

Företagsekonomi är också ett ämne som aktivt ansökt om och erhållit strategiska medel från fakulteten för olika pedagogiska satsningar. Dessa satsningar är kortvariga och i projektform men har som mål att främja pedagogisk kompetens, utbyte och erfarenhet på olika sätt. Exempel på sådana satsningar är att vi under de senaste åren haft ett specialutlyst pedagogiskt lektorat som möjliggjort pedagogisk kompetensutveckling för en lektor som nyligen blivit meriterad lärare. Andra projekt (tex. under 2021) har innefattat en kartläggning av metodundervisning på ämnets alla kurser. Målet med denna kartläggning är att kunna fördjupa arbetet med progression och möjliggöra progressivt fördjupade metodkunskaper för studenterna samt erbjuda de bästa möjliga förutsättningar för att kunna skriva självständiga uppsatser eller examensarbeten.

Som beskrivs ovan har ett omfattande arbete gjorts för att bygga upp ett system för regelbunden utbildningsutvärdering baserat på AACSB:s system för "Assurance of Learning" (AoL). De förutsättningar vi ger studenterna för lärande och måluppfyllnad baseras i grund och botten på det student-centrerade perspektivet på lärande. Det karakteriseras av ett stort fokus på studentaktiviteter, lärarstöd, nära lärar-student och student-studentinteraktion, vilket ligger i linje med Handelshögskolans mission. I undervisningen förekommer inslag av flipped classroom, gruppHandledning och case-baserat lärande. Framför allt ges förutsättningar för lärande genom en variation av verktyg och pedagogiska/didaktiska metoder. Variationen främjar en lärmiljö där studenter med olika lärandestrategier kan känna sig inkluderade och delaktiga.

Student-studentinteraktion och samarbete är vanligt förekommande på många kurser eftersom gruppuppgifter är ett stående inslag i våra examinationer. Den pedagogiska idén är att studenter tar ansvar för och bidrar till sitt eget lärande och utveckling via grupparbeten. Detta ger möjlighet för studenterna att utveckla kunskaper och förmågor kopplade till lärandemålen på ett effektivare sätt än tex genom traditionella föreläsningar och klassrumspedagogik. Lärare ses som ett stöd i lärandeprocessen och student-lärointeraktion förkommer under föreläsningar, seminarier och i handledningssituationer. Utanför klassrummet har studenter även tillgång till lärarstödet. Lokalerna är öppna för studenterna så att de kan besöka lärarna vid behov. Under uppsatsarbete har studenterna sin egen handledare som man regelbundet träffar. Den öppna och inkluderande lärmiljön är något som uppskattas av studenterna och som utmärker oss och ses som en nyckelfaktor för framgång.

Vi arbetar både med formativa och summativa bedömningar. Studenter erhåller feedback kopplade till lärandemålen vid de formativa bedömningarna för att få den konstruktiva support som behövs för att leva upp till målen i respektive kurs. Det är både kamratbedömning från andra studenter (peer-review) och gruppvisa återkopplingar med lärare. Vid de summativa bedömningarna examineras de lärandemål som kurserna behandlar. Vidare arbetar vi kontinuerligt med frågor som rör rättssäkra examinationer. Ett exempel på detta är att vi anonymiserar examinationer i form av tentor och uppgifter så länge de är summativa i sin karaktär. Detta skapar objektivitet i bedömningen och studenterna kan känna sig rättvist bedömda. Vi arbetar även förebyggande med upplysning och information om plagiatfrågor. Vi informerar regelbundet vid kursstart vad som är tillåtet och inte tillåtet. Trots detta förekommer det plagiat och fusk. Här har vi ett pågående projekt som skall utreda skälen till detta, trots vårt omfattande arbete att minska detta.

Profession och samhälle

Företagsekonomer har en bred arbetsmarknad vilket även avspeglar ämnets struktur och innehåll. Traditionellt ges utbildning inom redovisning/ekonomistyrning, finansiering, marknadsföring och organisation. Dessa olika delämnena har utvecklats över tid utifrån den utveckling som skett i samhället och på arbetsmarknaden. Forskningen inom ämnet är i hög utsträckning empirisk, vilket inneburit att nya forskningsområden och därmed nya kunskapsområden har utvecklats i takt med hur företagande och organisering förändrats i samhället.

Vid Handelshögskolan idag sker empiriskt baserad forskning inom olika delämnena, såsom inom styrning, redovisning, innovation, entreprenörskap och hållbart företagande. En stor del av forskningen genomförs nära företag, offentliga organisationer, allmännytta och civilsamhälle. Bland annat:

- KK-stiftelsefinansierade samverkansprojekt med kommunala energibolag i Närke (Linde Energi, Karlskoga Energi AB, Kumbro) och nationella energibolag (Jämtkraft AB).
- Vinnovafinansierade samverkansprojekt med regional pappersindustri i (Holmen, Braviken, Skärblacka, Aspa bruk).
- Samverkansprojekt om cirkulär ekonomi med olika frågeställningar och samarbeten. Exempelvis organisering för cirkulär ekonomi och motivation till återvinning.
- Samverkansprojekt med Volvo om hur Remanufacturing kan organiseras som en del av Cirkulär ekonomi
- Samverkansprojekt med Region Örebro län och fler privata aktörer om framtida elmotorvägar för tunga fordon. Pilotprojekt i Närke mellan Örebro/Berglunda och Hallsberg.
- Forskningsprojekt om hur allmänningar organiseras för att motverka klimatförändringarna och bidra till hållbar utveckling. Lokal anknytning till Vätterns ekosystem och dess aktörer.
- Forskningsprojekt om plattformsekonomis utveckling och innovation. Empirinära studier av användare, plattformsägare och producenter.
- Revisionsbyråer har under lång tid varit involverade i flera av våra kurser på grundutbildningen

Utöver rena forskningssamarbeten finns även andra forum där samhällsrelevansen och utbyte med professionen förstärks, exempelvis Advisory Board som sammanträder månadsvis med representanter från lokalt näringsliv och representanter från hela Handelshögskolan.

Denna empirinära forskningspraktik har stor betydelse för utveckling av kurs- och programutbud och har även successivt inneburit förändringar av utbildningens innehåll (se ovan om forskningsanknytningen). Frågor om till exempel social innovation, cirkulär ekonomi, entreprenörskap, hållbara marknader, hållbar utveckling, affärsmodellinnovation, ekosystemtjänster, allmänningarnas dilemman, new public management i offentliga organisationer, värdeskapande i nätverk, hållbarhetsstyrning, resursintegration, tjänsteutveckling, plattformsekonomi, och hållbart företagande har fått alltmer utrymme i såväl forskningen som i kurser som ges.

Pedagogiskt har ämnet en lång tradition av praktikkopplad och problemorienterad undervisning i form av casemetodik och praktiktäna fall. Kontakter med professionella grupper, civilsamhälle och med näringslivet är vanligt förekommande på kurser inom alla delområden och på alla nivåer. Det är viktigt att betona att mycket av dessa kontakter tas av studenter eller studentgrupper själva. De övas härmed att samverka i praktiken och får även tillfälle att välja organisationer efter eget huvud vilket ofta stimulerar engagemang och intresse till studierna som helhet. Det är också viktigt att notera att

utvecklingen har gått från ett strikt företagsfokus till en bredare syn på organisationer som sådana. Därför inkluderas även offentliga organisationer, civilsamhälle och andra aktörer ofta i våra studier och kurser. Detta är en oundviklig omstöpning i takt med att hållbarutveckling allt mer tar plats i vår forskning och undervisning, där analysen ofta tar utgångspunkt i förändringar för ett större system av aktörer och där exempelvis miljöproblem inte kan friläggas från företagen och skjutas över på samhället. Det är en central och ibland även motsägelsefull innebörd av att undervisa hållbar utveckling och hållbart företagande inom företagsekonomiämnet eftersom en stor del av den historiska problematiken just varit att ämnet isolerat sig från problem som uppstår på andra håll i ekosystemet (ibland benämnt som externa kostnader).

Case och praktikfall som används i undervisningen utgår från verkliga företag och händelser, antingen som skriftliga eller som levande berättelser från praktiken. Ämnets lärare och forskare har kontakter med praktiker som gästföreläsare eller deltar i aktiviteter med studenterna. För studenterna på Industriell ekonomi har det på grundkursen förekommit gästföreläsare från bland annat AstraZeneca, Närkefrakt och Jämtkraft som belyst industriella utmaningar inom medicinindustrin, logistikbranschen och elproduktionsindustrin. För studenterna på Masterprogrammet i företagsekonomi har olika kurser vid ett flertal tillfällen gästats av personer med ledande befattningar från exempelvis Trelleborg, Nordea och Spendrups, ofta med koppling till hållbarhetsstrategier inom de olika företagen.

Studenternas avslutande självständiga arbete utgörs av en blandning av generella/abstrakta frågeställningar och vad som utgör aktuella praktiska problem, vilket innebär att studenterna ges möjlighet att relatera sina ämneskunskaper i möte med praktiker och deras frågor.

Resultatet av alumnundersökningen som genomfördes 2019 vid Handelshögskolan vid Örebro universitet visar att studier i företagsekonomi vid Örebro universitet utgör en god grund för kommande arbetsliv och yrkeskarriär. Det framgår t ex gällande ”Förmåga att lösa komplexa problem relevanta för näringslivet” samt ”förmågan att medverka i verksamhetsutveckling” (2,9 respektive 2,7 på skalan 1–4 där 4 är mycket nöjda) att alumnerna upplever att utbildningen förberett dem väl för yrkeslivet. Detta överensstämmer väl med Civilekonomernas rapport ”Tre år efter examen” (2019) där det framgår att 79% av alumnerna från civilekonomprogrammet upplever sig ha stor eller ganska stor nytta av sin utbildning.

En relativt hög andel av alumnerna från ORU har även chefsuppdrag. Detta stöds av civilekonomernas rapport ”Tre år efter examen 2019”¹, där det framgår att ca 20% av alumnerna har en chefsbefattning redan tre år efter examen. Resultatet visar således att studier i företagsekonomi vid ORU utgör en god grund för kommande arbetsliv och yrkeskarriär även om det finns utrymme för förbättringar.

¹ https://civilekonomerna.se/sites/default/files/2019-04/Rapport%20Examens%20E2%95%A0%C3%A8r%202015_webb.pdf